

โรคอีสุกอีใส (Chickenpox)

โรคอีสุกอีใสเป็นโรคติดเชื้อไวรัสอย่างเฉียบพลัน ที่แสดงอาการไข้เล็กน้อยและมีผื่นแดง ต่อมาจะกลายเป็นตุ่มน้ำ ประมาณ 3 - 4 วัน หลังจากนั้นจะตกสะเก็ด โดยตุ่มน้ำจะอยู่เดี่ยว ๆ และมีรอยบุ๋มตรงกลาง ต่างจากตุ่มไข้ทรพิษลักษณะตุ่มจะอยู่รวมเป็นกลุ่มและไม่มีรอยบุ๋มตรงกลาง ปกติจะพบตุ่มมีหลายระยะ (ขนาด 2 - 3 มิลลิเมตร) อยู่ในระยะเวลาเดียวกัน กรณีมีอาการเล็กน้อยหรือติดเชื้อแต่ไม่แสดงอาการ ทำให้บางครั้งอาจสังเกตไม่พบผื่นหรือตุ่มน้ำได้ แม้ว่าโรคอีสุกอีใสส่วนใหญ่จะมีอาการไม่รุนแรงและไม่ค่อยเป็นปัญหาด้านสาธารณสุข แต่ผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการรุนแรงโดยเฉพาะผู้ใหญ่ อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดอักเสบ สมออักเสบ หรือมีความพิการและเสียชีวิตได้ การติดเชื้อซ้ำเติมจากแบคทีเรียที่ผิวหนัง อาจทำให้เกิดแผลเป็นหรือมีภาวะติดเชื้อในกระแสเลือดได้^(1,2)

ในปี พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) สำนักโรคระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคอีสุกอีใส 83,651 ราย อัตราป่วย 128.78 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 1 ราย ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีรายงานผู้เสียชีวิตปีละ 0 - 3 ราย จากข้อมูล 10 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 - 2557 (ค.ศ. 2005 - 2014) อัตราป่วยของโรคอีสุกอีใสไม่มีแนวโน้มที่ชัดเจน ในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2556 มีอัตราป่วยลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่กลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2557 พบผู้ป่วยได้ตลอดปี ส่วนใหญ่พบการระบาดอยู่ในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน หลังจากนั้นผู้ป่วยลดลงจนถึงเดือนธันวาคม (รูปที่ 1) ในปี พ.ศ. 2557 จำนวนผู้ป่วยสูงกว่าในปี พ.ศ. 2556 และสูงกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปีย้อนหลัง พบผู้ป่วยสูงสุดในเดือนมีนาคม 19,452 ราย รองลงมา คือ เดือนกุมภาพันธ์ 19,363 ราย มกราคม 10,556 ราย เมษายน 9,288 ราย และพบต่ำสุดในเดือนพฤศจิกายน 2,290 ราย (รูปที่ 2)

พบผู้ป่วยเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อย เพศหญิง 42,093 ราย เพศชาย 41,558 ราย อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 1 : 1 ผู้ป่วยกระจายในทุกกลุ่มอายุ อัตราป่วยสูงสุดในกลุ่มอายุ 5 - 9 ปี เท่ากับ 567.73 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ 0 - 4 ปี (554.7), 10 - 14 ปี (304.33) และ 15 - 24 ปี (131.30) ส่วนใหญ่ผู้ป่วยมีสัญชาติไทย ร้อยละ 98.91 (รูปที่ 3)

อาชีพของผู้ป่วยพบสัดส่วนผู้ป่วยสูงสุดในนักเรียน ร้อยละ 46.97 รองลงมา คือ ในปกครอง (33.40%) รับจ้าง (12.28%) และเกษตรกรกรรม (3.77%) ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาใน

โรงพยาบาลชุมชนสูงสุด ร้อยละ 46.1 รองลงมา คือ สถานีอนามัย (26.33%) โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป (18.49%) และคลินิก/โรงพยาบาลเอกชน (8.76%) อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล 54,915 ราย ร้อยละ 65.65 และในเขตเทศบาล 28,736 ราย (34.35%)

การกระจายของโรคอีสุกอีใสจำแนกตามรายภาค ภาคเหนือ พบอัตราป่วยสูงสุด 152.92 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ ภาคกลาง (138.38) ภาคใต้ (125.89) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (109.52) จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ น่าน อัตราป่วย 302.04 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ ระยอง (296.04) ระนอง (232.47) สมุทรปราการ (201.35) และตราด (197.89) (รูปที่ 4)

ข้อมูลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตรวจหาภูมิคุ้มกันต่อเชื้อไวรัสอีสุกอีใสชนิด IgM โดยวิธี ELISA จำนวน 52 ตัวอย่าง พบผลบวก ร้อยละ 86.5⁽³⁾

สำนักโรคระบาดวิทยา ได้รับแจ้งเหตุการณ์การระบาดของโรคอีสุกอีใสในปี พ.ศ. 2557 รวม 13 เหตุการณ์ เป็นผู้ป่วยใน 5 ราย เสียชีวิต 4 ราย (ผู้เสียชีวิต 3 ราย เป็นโรคมะเร็งอยู่ก่อนแล้ว 1 ราย ไม่มีโรคประจำตัวแต่มีภาวะแทรกซ้อนปอดอักเสบ) เป็นการระบาดในโรงเรียน 5 เหตุการณ์ ที่พักอาศัย 2 เหตุการณ์ ศูนย์เด็กเล็ก โรงพยาบาล และสถานที่ทำงาน แห่งละ 1 เหตุการณ์ ไม่ระบุสถานที่ 3 เหตุการณ์ พบผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อน จำนวนสูงสุด 66 ราย อายุระหว่าง 2 - 61 ปี ผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงต่อการระบาดเป็นเด็กเล็ก ส่วนผู้ป่วยสูงอายุ และผู้ป่วยมะเร็งมีภาวะแทรกซ้อนรุนแรงจนเสียชีวิต

สรุป ในปี พ.ศ. 2557 อัตราป่วยของโรคอีสุกอีใสเพิ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2556 ร้อยละ 67.92 พบการกระจายของโรคอีสุกอีใสในทุกกลุ่มอายุ สูงสุดในกลุ่มอายุ 5 - 9 ปี แนวโน้มการเกิดโรคอีสุกอีใส ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 - 2557 (ค.ศ. 2010 -2014) มีความสัมพันธ์กับฤดูกาลในแต่ละปี พบผู้ป่วยสูงมากในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน และต่ำลงเรื่อย ๆ จนถึงเดือนธันวาคม การเฝ้าระวังและควบคุมป้องกันโรคอีสุกอีใสยังต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในกลุ่มเสี่ยง กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่สามารถรับวัคซีนได้ ผู้ที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง และบุคลากรทางสาธารณสุขที่ต้องดูแลผู้ป่วย

อีสุกอีใส รวมถึงใช้มาตรการในการป้องกันควบคุมโรคที่ชัดเจนในสถานที่ที่มีการอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก เช่น โรงเรียน และเรือนจำ เป็นต้น

หมายเหตุ

1. “อีสุกอีใส” หมายถึง โรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อไวรัส มีอาการไข้สูง และปวดหัว มีเม็ดพองใส ๆ ขึ้นตามตัว (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542)

เอกสารอ้างอิง

1. โรคอีสุกอีใส (หน้า 1 – 5) คู่มือโรคติดต่อทั่วไป เล่ม 1 สำนักโรคติดต่อทั่วไปกรมควบคุมโรค 2551, พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2551.

2. สุริยะคุหะรัตน์. นิยามโรคติดต่อประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. 2546.

3. รายงานประจำปี 2557 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กระทรวงสาธารณสุข.

ผู้เรียบเรียง

วิภาวดี เล่งอี

บรรณาธิการวิชาการ

พญ.ดารินทร์ อารีย์โชคชัย,

นพ.ภาสกร อัครเสวี

